

Geachte aanwezigen/ladies and gentlemen,

Het doet me een genoegen u voor te mogen stellen aan het oeuvre van luchtsculpturen van de Amerikaanse kunstenaar Paul McCarthy. Ikzelf maakte er voor het eerst kennis mee in Antwerpen twee jaar geleden, waar toen een aantal van deze werken stond opgesteld in het Middelheim park. Het was een mooie zomerdag, iets minder benauwd overigens dan vandaag, en het kon dus niet anders dan dat ik in vervoering raakte van diezelfde metershoge sculpturen als die u nu hier te zien krijgt.

[I will briefly translate what I say for our foreign visitors. I was recalling the admirable exhibition in Middelheim two Summers ago]

De aanleiding van deze tentoonstelling in de Botanische Tuinen is een toevallige samenloop van omstandigheden. Zoals u wellicht weet, is de Adviescommissie Beeldende Kunst & Vormgeving van de Gemeente Utrecht er niet alleen op gebrand de stad, de wijken en afzonderlijke gebouwen met kunst te verfraaien. Zij doet dit soms ook met specifieke aandacht voor het werk van internationaal gerenommeerde kunstenaars. Denk bijvoorbeeld aan het beeld *Thinker on Rock* van Barry Flanagan op de Neude, beter bekend als De Haas, of de kenmerkende groep van drie figuren, *Drei Grosse Geister*, van Thomas Schütte in het Griftpark.

[I just brought to mind others works by international acclaimed artists that have been realized in Utrecht and that have become icons of the city]

Daarbij gaat het natuurlijk niet alleen om het feit dat het om kunstenaars van naam gaat. Veel belangrijker is het, dat de werken die zij hier hebben gerealiseerd in brede kringen bewonderd en geapprecieerd worden en zijn uitgegroeid tot iconen van de stad.

In dezelfde tijd van de Middelheimtentoonstelling had de adviescommissie beeldende kunst de opdracht om een cadeau te bedenken voor de Universiteit Utrecht ter gelegenheid van het 370-jarig bestaan van de universiteit. Het was daarbij de uitdrukkelijke wens van zowel gemeente als universiteit om dit cadeau te bestemmen voor De Uithof, het universiteitsterrein waar wij ons nu bevinden en dat de afgelopen jaren een opmerkelijke ontwikkeling heeft doorgemaakt - en nog steeds doormaakt.

[I was saying that this exhibition is actually a gift from the city of Utrecht to the University to commemorate the 370th anniversary]

De adviescommissie trad daarop in overleg met de universiteit die een eigen kunstcommissie heeft, voorgezeten door Pauline Terreehorst. Zij maakte duidelijk dat de universiteit even geen prijs stelt op een permanent kunstwerk, geen bronzen sculptuur bijvoorbeeld zoals *de Haas* op de Neude, omdat de Uithof de komende jaren nog de nodige ontwikkelingen zal doormaken.

**AIR
PRESSURE
PAUL
McCARTHY**

**DE UITHOF,
UTRECHT
4 JULI -
13 SEPTEMBER
2009**

Om langdurig gesleep met kunst te voorkomen ging de wens veeleer uit naar een tijdelijke, evenement-achtige invulling van het cadeau. Met beider instemming heeft dat geresulteerd in de onderhavige tentoonstelling Air Pressure van Paul McCarthy, die aldus een gezamenlijke ambitie vertegenwoordigt.

[I was telling that this exhibition realizes the artistic ambitions of both the City of Utrecht and the Utrecht University]

Graag wil ik nog iets zeggen over de aard van de werken die hier staan. Ik had het zojuist over iconen van de stad en in zekere zin zijn deze luchtsculpturen ook iconen: op de eerste plaats iconen van het Westers consumentisme. De Pop Art-achtige of camp-achtige kwaliteit van de beelden leek ons attractief voor de internationale gemeenschap van de Uithof en dan in de eerste plaats natuurlijk de studentengemeenschap. Zoals u weet is het woord Camp niet voor niets afgeleid van Campus.

[The campy or Pop Art quality of McCarthy's work seems especially appropriate for the student community in the first place]

Wie het werk van McCarthy beter kent weet dat dat aspect van uitvergroting, die karikatuur van kapitalisme en consumentisme, in directe relatie staat met het abjecte, met de naakte menselijke existentie. Gelukkig hoeft u het werk van McCarthy helemaal niet te kennen om zulke aspecten ook in deze bijzondere tentoonstelling terug te vinden. En trouwens, McCarthy is in Nederland vooral bekend wegens de controverserige rondom zijn beeld Santa Claus with Buttplug in Rotterdam. De tentoonstelling Air Pressure is in twee opzichten te beschouwen als een respons daarop.

[As you know the Santa sculpture in Rotterdam raised quite some controversy and this exhibition can be considered as a response to that]

Ten eerste ging die controverserige veel meer om het idee van het beeld dan om de sculptuur zelf: een kerstman met een buttplug. Het ging niet om hoe McCarthy in dit werk een gemakkelijk sprookjessymbool van de koopindustrie heeft verweven met een realistisch seksobject in een bronzen assemblage. Hier in Air Pressure echter kan de beeldende kwaliteiten van deze sculptuur niemand ontgaan. De ogenschijnlijk tegenstrijdige combinatie van kerstman en dildo is hier tot weergaloze proporties letterlijk opgeblazen, wat uitnodigt om het werk van alle kanten te bekijken. Het roze en het rood, het zachtjes wiegen in de wind en de ronde contouren geven het geheel een lichte ondertoon waardoor deze Kerstman nog verleidelijker is dan het Rotterdamse beeld. Hij oogt beslist liefvalliger, en in dat opzicht is het werk misschien ook wel verraderlijker.

**AIR
PRESSURE
PAUL
McCARTHY**

**DE UITHOF,
UTRECHT
4 JULI -
13 SEPTEMBER
2009**

[I was just saying that the inflatable Santa version, to the contrary of its controversial reputation, is admirable because it is so soft, light and lovely. And this quality is actually found in all the works in this exhibition]

Ten tweede, is het juist die zachtaardigheid van de werken die doet afvragen naar de precieze aard van die Rotterdamse controverse. Er was zeker geen sprake van een artistiek dispuut. De kwaliteit van McCarthy's werk staat wat mij en vele anderen betreft buiten elke discussie. Maar bedenkt u eens dat nog niet zo heel lang geleden een van de belangrijkste twistpunten in de Amerikaanse politieke arena was of fellatio een seksuele relatie inhield, of niet. Een seksuele handeling van de president kon er uitgroeien tot een politiek controversiële kwestie.

Zo bekeken is McCarthy's werk niet zozeer opruiend van zichzelf, maar wordt het de spil van een politieke controverse en in die zin ligt het controversiële van McCarthy's werk voornamelijk in de manier waarop het de politieke mechanismen van dergelijke controverses blootlegt.

[I was telling the audience that McCarthy's work and its so-called controversial qualities should also be seen in the context of a country where politics has discussed for more than a year whether fellatio is proof of a sexual relationship or not. I guess this period of Sexual Politics from Clinton's presidency must have been an encouragement for McCarthy. Certainly one of the reasons of the power of his work is the way he is also able to raise public discussion]

McCarthy's werk functioneert juist daarom zo goed als kunst in de openbare ruimte. Je hoeft het werk van deze kunstenaar helemaal niet te kennen om het te kunnen herkennen, om je erover te verwonderen, er vragen over te stellen, het te bewonderen of het wellicht af te keuren. Het is in ieder geval moeilijk om er géén mening over te hebben.

Dat is de grote kracht van McCarthy en van deze fantastische tentoonstelling Air Pressure. En ik hoop dat de universiteit net zo veel plezier zal hebben van dit cadeau als ik destijds in Middelheim.

**AIR
PRESSURE
PAUL
McCARTHY**

**DE UITHOF,
UTRECHT
4 JULI -
13 SEPTEMBER
2009**

Jelle Bouwhuis, curator Stedelijk Museum Bureau Amsterdam en lid Adviescommissie Beeldende Kunst en Vormgeving van de gemeente Utrecht